

Giet. 4° 36.

15

VERITAS
pro
TERMINO GRATIÆ DIVINÆ,
adversus
DN.L.G.FR.NIE-
HENCKII

Sycophantias in Suo
TERMINISTA CALVINIZANTE
publicatas,

VINDICATA.

Et.

MAXIME REVERENDO AC CELEBERRIMO
VIRO

D O M I N O
D.JO.FECHTIO

Rostoch. Theologo-Professori &c.

Prævia Salute plurima

INSCRIPTA

PETRO SIGISMUNDO PAPE,
V. D. M. Colon. ad Spream.

PL. CXIX, v. 115.

Recedite à me mali: custodiam enim præcepta DEI mei.

Francfurti & Lipsiæ, Anno 1704.

B. D. Gerhardus in Harmon. Evangelist. Cap. CLXXVII. fol. 1389.

*Magnum est discrimin inter palmitum in frugiferorum AMPU-
TATIONEM, & fructuosorum PUTATIONEM: illa NB. NB. est
PEREMTORIA, hæc EMENDATORIA. Amputationem illam
includere terminum peremtorium in hac vita positum,
Gerhardus l. c. f. 1404. seqv. perspicue docet.*

B. D. Polyc. Lyserus

In Noacho suo, seu Comment. in Gens. VI. p. 19. seqq.

*Qvam primum enim DEus non amplius litigare nec ul-
terius redarguere vult, sed homines tradit inde siderium cor-
dis ipsorum, & in reprobum sensum NB. Jam actum est de ipsis,
adde p. 24. simul & hoc videmus: contra impænitentes DEum NB.
certum habere terminum, quando velit punire: & illum terminum
aliqando ipsum ex inopinato abbreviare &c. Idem, in Abrabamo,
p. 180. seqv.*

I. N. J.

Maxime Reverende atq; Celeber-
rime VIR
Domine ac Doctor plurimum
honorande:

Olim mirari, qvod ego Minister verbi
divini nondum annis gravis aut titulis insignis,
Te, celerrimum Theologum veteranum,
hac epistola compellare instituerim. Causas
ipse, qvæ me permoverunt, si animo perpende-
ris, non iniqvas esse, judicabis. Nimirum Dn.
L. Nichenckius, qvi ex Schola Tua nuper pro-
diit discipulus, non tantum malignis libellis
Theologos celeberrimos, ob Sententiam Ev-
angelico-Catholicam, de termino gratiæ totaliter induratis & exœ-
catis ante fixem vitæ, voluntate judiciaria à DEO fixo, laceravit, &
convitiis variis proscidit; Verum etiam præteritis nundinis Lipsiensibus au-
tumnalibus, chartas Sycophanticas sub titulo, *Terminista Calvinizans*,
evulgavit. In qvibus præter venerandos Theologos ab ipso allegatos, me-
am quoq; tenuitatem, qvod cum Mose, Prophetis, Christo & Apostolis de
termino gratiæ idem senserim, ferociter invasit, & adhibita non una Sophi-
sticandi

A. A.

sticandi arte, nobis horridum Calvini placitum *de absolute decreto*
(quod tamen hodie multi ex Reformatis Doctoribus rejiciunt) impudenter
affinxit. Contemtu quidem primum hominis juvenili impetu æstuantis Sy-
cophantias vindicare volebam; quam doctrina nostra orthodoxa solide jam
a calumniis & næniis Sophistarum emendicatis in speciem *Responsis* Super-
bientium & ostentantium, vindicata & confirmata sit; & homines œcono-
miae sa'utis Christianæ imperiti & contradicendi prurigine laborantes, ple-
rumq; intractabiles ac contumatores fieri soleant; si quis rectius vel mode-
stus ssi ne eos informare instituat. Nosti etiam ingeniorum turbulentorum
indolem, quod ex litigiis cum claris Viris famam querere studeant. At quum
Tibi Vir celeberrime, cum Facultate tua Theologica impuras istas char-
tas, publica censura approbare placuerit, ut hujus controversiae imperitis per-
suaderetur, novellum Licentiatum utiq; aliquid dixisse; veritatis divinæ tu-
endæ, & famæ nostræ a calumniis atrocibus liberandæ causa, non potui file-
re & improbi livoris importunitatem silentio quasi approbare. Interest
enim cordati & fidelis V. D. Ministri famæ, publicum ejusmodi calumnia-
torem a Facultate scilicet Theologica adprobatum publice depellere; ne in-
cauti juvenes aut alii male informati homines, tam splendida autoritate for-
san fallantur, aut per resuscitatum Huberianismum seducantur. Qvod dum
facere aggredior, Te *Vir maxime Reverende*, id eo præcipue compello,
quia caput es Facultatis tuæ ac Professor excellentissimus, in cuius præcipita-
ta censura, tuæ non potuerunt non præcipuas partes fuisse. Præsertim cum
ante quatuor circiter annos, *Responso Tuo* super *B. Bosii libello*, requisi-
to, hanc Controversiam primum in nostra Ecclesia excitasti eamque hacte-
nus per varios modos Theologis veteranis alias inusitatos & indignos fove-
re, protrahere & latius propagare per Septentrionem etiam allaborasti.
Non tamen tecum, *Vir Celeberrime*, in hac epistola & Dissertatione apo-
logetica de censura, licet super ejus iniqvitate prolixius justam querelam
movere possim, concertabo; nec etiam urgebo, quod omissa principali
questione, de quæstionibus juxta annatis tantum contentio repetita fuerit
magis, quam mota; Sed Domini Niehenckii Tui nugas Sophisticas solum,
& quidem sine ira & odio confutabo; ut adpareat tamen absq; illius
injuria, hujus apologeticae epistolæ titulum a me inscribi potuisse:
Niehenckius Pseudoteminista Sycophantizans & coccyzans. Et ideo etiam, quod

Eilbar-

Eilhardus Lubinus, Theologus ac Professor olim Rostochiensis doctissimus, cum ipsi ob publicatum *Phosphorum*, Calvini Doctrina erronea per calumniam impingeretur, respondit, id ego quoq; Jure meritoq; usurpare hic possim : *Risi*, ait, *Et hoc, Et eo quidem impensis quod ejus hactenus, ne levissima quidem suspicione ab ullo mortalium unquam fuisse impetus, Et quo ab illa tota vita tempore fuisset alienior.* Verum ut caudide & distin^{cte}e, cum Aggressore hoc, ipso Terminista Hubano (quia cum illo terminum gratia tantum in morte corporalista statuit:) agam, tractationis meæ apologeticæ tria Capita constituturus : in primo demonstrabo, Niehenckium eo ipso, ubi nos Calvinismi incusat, Rostochienses, multosq; γνωσίως Lutheranos Theologos veterans, Calvinisini, [& quidem approbante moderna Facultate Theologica Rostochiensi] postulare & accusare : in Secundo, argumenta nostra pro veritate allata & evicta, contra Niehenckii Sophisticationes & σεβλότητα paucis vindicabo : in tertio evincam Niehenckii objectiunculas ex Pseudeterministarum Scriptis tantum repetitas, esse inanes coccylmos, nihilq; roboris habere, sed meras officias esse. Hæc distinctius tractare ideo constitui ; ut Lector cordatus videat, me a Sophisticis artibus & technis, qvibus Antagonista usus est, abhorre & candide cum ipso disputare velle. Hanc ob causam etiam nugas juveniles ad rem nihil facientes, data opera præterii. Faxit DEus, ut omnes, qui non sunt occœcati, veritatem divinam agnoscant ac judicium indurationis εὐκάγεως cognoscere & effugere addiscant.

Cap.

Cap. I.

Dversarius noster in sua Antithesi heterodoxa
Art. I. de Scriptura S. p. 14. 15. nos easdem cum
Calvino, qvem antea allegaverat, inflare tibias, calumniari
incipit, & qvidem hoc medio termino usus, qvod negare-
mus: Deum Verbi prædicatione salutem Induratorum in-
tendere. Syllogismus talis foret:

*Quicunq; negant verbi prædicatione Deum induratorum salutem
intendere, illi Calvinizant:*

Atqui Terministe &c. Ergo.

Majoris probationem præterit: Minorem verbis B. Bössi & Dn. D. Speneri, qvæ p. 15. allegavit, probare vult: sed mala fide. Nam ex verbis Bössi, ea emergit Conclusio: Ergo: Induratus talis, et si audiat verbum DEI externum; tamen non convertitur, deficiente interna com- motione: Ex Verbis autem D. Speneri hæc: Ergo, Defectus Conversio- nis apud Induratum remanet, non ex defectu potentie verbi divini, sed ex justo DEI judicio. Jam si hæc assertiones Calvinismum sapiunt, Theologus olim Rostochiensis Celeberrimus, D. David Lobechius, erit Calvinizans: Qvia ita scribit in Disp. Theol. ad A. C. VIII, p. m. 173. §. 33. Qvod adeo verum est, ut nulla unquam virtus ex mediis illis provenire posset, nisi DEus ipse virtutem suam ad hominum παλινγένειαν & salutem, per illa media proferret & exeret. Externum enim verbum, ut Lu- therus recte inquit, sine interna Operatione Spiritus S. nullius est effi- cacia. Et infra l. c. ubi ad quæstionem: *Quare verbum Dei apud o- mnes non operetur fidem ac salutem?* prolixè respondet, his quoque verbis usus: *Qvia perpetua consuetudine in misericordiam DEi pec- cando, fatalem pœnam vel indurationis vel desperationis sibi attraherunt.* Quid mirum, si fides his non conferatur, cum obicem Spi- ritui S. posuerint? p. 179. Conf. D. Martinus Chemnitius, qui idem asserit, de externo verbi divini auditu, qvod B. Bösius, in LL. Theol. p. m. 141. Ettunc (quando recessit Spiritus) si homo audiat verbum, non con- vertitur, sed magis exacerbatur & induratur, ut etiam ea que an- ncta intellexit, amittat. Et quæso quid censes Censor de verbis piissimi olim

•lim Theologi Rostochiensis D. Henrici Müller i in der Evangelischen
Schlußt. fol. 307. Daß ob sie (die Juden) das Wort Gottes
gleich hätten verstehen wollen/ doch nicht verstecken funken/NB.
ohne Erleuchtung des H. Geistes. fol. 308. Die Kraft des
Worts nimmt bey dem abe / der sein nicht achtet ic. fol. 298.
Ergo hi Theologi calvinizarunt? Qvod vero attinet argumentum Nien-
ckii, Major demum vera erit sub hac limitatione Subjecti:

Qvicunq; negant, Deum verbi prædicatione salutem Induratorum in-
tendere (*ex absoluto Decreto & secundum voluntatem an-*
tecedentem) illi Calvinizant:

Sic Minor est falsissima, dum nos neq; Dei absolutum Decretum statuimus,
neq; voluntatem DEi antecedentem particularem asserimus. Sed si ex pru-
ritu rixandi instare vellet Niehenckius; nos etiam eo ipso calvinizare, qvod
doceamus, Deum ex consequente Voluntate judicaria Induratorum totaliter
& finaliter talium non amplius intendere s. velle salutem; iterum Theolo-
gos orthodoxos faceret Calvinizantes: *ut Meisnerum in Anthropol.*
Disp. XII. Quest. I. §. XIV. scribentem: Ideoq; nulla vel est absurditas,
vel contradic̄tio; si pariter dicamus; DEum velle περηγυμενως omnium
salutem, si media gratia non contemserit; NB *Velle autem επομένως ipso-*
rūm perniciem & damnationem, qvando Spiritui S. resistunt, & consi-
lium DEi avdersus semetip̄os adsperrnunt: *B. Affelmannum in Syntagm.*
P. II. p. 275. Ubi nunc NB. intempestivus zelus eorum, qui cane & an-
gve pejus phrasin istam oderunt: DEum qvorundam interitum velle,
divino beneplacito reprobos damnari? Quasi ea non latis in ipsis sacris
Tabulis expressa sit &c. *Prov. I, 26. 1 Sam. II, 25. D. Job. Georg. Sig-*
vartum, qui in Admonitione sua Christiana de Irenico Parei p. m.
448. ita differit: Voluit qvidem DEus voluntate antecedente eos ista facere
& salvos fieri; Sed ob contemptum mediorum voluntate sua consequen-
te, actu non vult salvos facere seu salvare, quamdiutales sunt.
Nam in antecedente Voluntate consideratus ordo salutis, ut
a DEO est propositus omnibus & singulis hominibus: *In con-*
sequente vero voluntate consideratur idem ordo, non præcipue
ut a DEo propositus, sed ut ab hominibus usurpatus. Hanc voluntatis
Dei antecedentis & consequentis distinctionem locupletissime adprobat Pa-
rabola Christi de Cœna magna &c. Istos attende Niehenckii ac te prius
melius informari patiaris ab orthodoxis Theologis, quam talia effutias.

Secun-

Secundum Argumentum contra orthodoxam sententiam pag. 15.
est tale:

*Quicunq; explicat locum Rom. I, 16. Verbum DEi esse potentiam
salvandi credentes, non Induratos resistentes nec credituros;
ille habet Spiritum Calvinianum.*

Atqui, quos impugnat, id faciunt.

Ergo.

Respondeo ad Majorem nat. εἰσαγόν: D. Paulus Θεόπνευστος docet: *Verbum Dei esse potentiam salvandi credentes.* ¶ E. D. Paulus habet *Spiritum Calvinianum.* (*Quæ blasphemia?*) Consentient interpretationi Rechenbergianæ, quæ est ipsius Spiritus S. in terminis, „B. Varenius ad Rom. p. m. 105. Porro uti δύναμις Θεοῦ s. virtus salvandi credentes, ratio ponitur illius non erubescentiæ Evangelicæ; ita „Evangelium talem esse δύναμιν θεοῦ salvandi solos credentes, probatur ex apocalypsi iustitiæ εἰς πίστεως εἰς πίστιν p. 107. Evangelium est potentia Dei ad salutem eaq; unica, & talis non est, NB. nisi omni ἐγγένει soli credenti. p. 109. Evangelium non salvat agentes, sed credentes, incredulis quippe est odor mortis ad mortem 2 Cor. II, 15. Ita & B. Seb. Schmidtius ad Rom. p. m. 71. Hunnius ad Rom. p m. 90. E. hi Theologi censente Facultate Theologica Rostoch. cum Nichenckenio Calvinizarunt? Excipit Nichenckius:

Ergo ex hac Rechenbergii (quæ tamen est ipsius Pauli) hypothesi, Verbum DEi respectu infidelium & induratorum non est potentia DEi?

Resp. Committitur fallacia divisionis: Est potentia non salvandi ex culpa infidelium & induratorum resistentium; est tamen potentia ad alium finem, qui est arguendi & damnandi induratos, Joh. XII, 48. Audamus Tarrovium Theologum Rostochiensem orthodoxum in *Comment. ad Mich.* „Cap. II. p. 930. Verbum DEi in bono corde vitam NB. in malo mortem operatur, nulla sui, sed audientium culpa. Item Sol suis radiis alia animalia illuminat, noctuarum oculos excœcat: Sic eadem Verbi divinitas habenti dat, qui non habere vult, ab illo, etiam rufert, quod habet & occœcat illius populi oculos, qui illuminari nolunt. Matth. XIII, 13. 14. 15. Joh. XII, 37. 40. &c. Ceterum commendo Dn. Censori Annotationem B. Dn. Joh. Quistorpii ad Rom. I, 16. Qvamvis verbum Dei efficax

eficax medium ad salutem dicatur, & revera sit; plurimis tamen modis
ejus vis s. fructificatio inhiberi potest. E. δύναμις & τὸ δυνατὸν omnino,[“]
quod non sint idem, probet h. l. discernenda sunt. Illam non negamus ver-
bo DEi, sed hoc apud singula subjecta, potissimum apud induratos quia tales
negamus. Conf. D. Schom: *Colleg: Controvers. recent. p. m. 32.*

Tertium Niehenckii argumentum tale esto ex verbis suis:

Quicunq; ex alia intentione Induratis DEum verbum suum an-
nunciare docet, ac ex intentione salvandi eos, ille Calvi-
nizat.

Atqui nos, quos impugnat, hoc facimus.

Ergo.

Resp. per Instantiam: Atqui *Esaia* testatur, DEum sibi demandasse,
ut ex sua intentione s. voluntate consequenti Verbum induratis prædicaret,
ne converterentur, sed incrassarentur. Cap. 6, 10. Conf. Joh. 12, 39. 40. E.
est Calvinizans. B. D. Försterus ad *Esa.* expresse ad actionum species,
qvibus Deus circa Indurationem, ut χριτὸς occupatus est, refert annuncia-
tionem Verbi. Cujus finis ex parte DEi sicuti & propria illius efficacia,[“]
hominum Conversio: Sed propter horum malitiam ex accidenti fit, ut ver-[“]
bo DEi ipsis annunciat, magis magisq; indurentur, idq; ipsis odor ad mor-[“]
tem, quod ex instituto DEi & congenita verbi efficacia esse debeat odor[“]
ad vitam. 2 Cor 2, 16. p. m. 163. Qvo ipso statim B. Försterus differentiam[“]
docet internos, & Calvinum ejusq; οὐοψῆς tribuunt Verbo divino po-[“]
tentiam indurandi intrinsecam per se ex absoluto DEi decreto; Nos autem[“]
per accidens, ex malitia hominum, ipsissima verba *Baldini ad Ebr. IV. f.*[“]
1574. sunt: Verbum Dei vivum & efficax in utramq; nimirum partem, s. ac-[“]
cipiatur s. repudietur; in iis enim, qui recipiunt, operatur virtutem ad salu-[“]
tem, NB. in ceteris majorem damnationem: Illam virtutem in se babet;[“]
Hanc per accidens, obicem nimicum ponentibus hominibus operanti Spir. S.

Instat Niehenckius: *Rechenbergium pugnare cum larvis*, quando
in justam sui excusationem disserit: Gottes Intention ist bey dem
Worte nicht/ daß nach seinen Straß-Willen/ dasselbe bey den ganzen
Verstöckten mehr Busse und Bekehrung würden solle. [Ipse Nie-
henckius jam sapere incipit, ut DEum secundum voluntatem consequentem,
Conversionem Indurati intendere non posse credat.] Verum qya fiducia
Rechenbergium pugnare cum larvis Niehenckius poterit pronunciare;
Dum status Controversia Dn. Rechenbergio semper, non nisi ad volun-
tatem

tatem Dei consequentem restrictus est, re expedita de voluntate antecedente, DEum secundum hanc omnium intendere salutem, etiam Induratorum in sensu specificativo scil. Dictorum ? velut ego loqui soleo, inten-
disse, qui debeant converti suo verbo, jam vero eodem verbo magis excaecantur, idque per accidens, propter suam propriam contumacem
, resistentiam D. Sigwart. contra Irenicum Parei p. m. 359. Præcisa vo-
, luntate Consequentie, illi non contraria, tamen distinctæ etiam ratione tem-
poris, quo altera præ altera prædominatur. Commisit igitur Nichenckius
turpissimam ignorantiam Elenchi, & sunt ipsius oblatrations vana, uti &
id est vanissimum, quod defalsa in suo cerebello nata hypothesi nugatur:
Non dari homines in convertibile's p. 16. sicuti infra percipiems, & ex-
emplum alicujus matricida, (quod non adeo alienum erit a notitia Nichen-
ckiorum, ut Acta publica Luneburgi edocebunt) id confirmare potest. Suc-
cedit D. Rechenbergio M. Besseritz, qui hanc thesin: *DEum indura-*
tissimis etiam per prædicationem verbi divini sufficientes offerre vi-
res, quo adhuc ante finem vita in gratiam possint redire, rejicit. Con-
tra hunc ita argumentari vult Nieh. quicunq; thesin: *DEus induratissi-*
mis per prædicationem verbi divini sufficientes offert vires, quo ad-
buc ante finem vita in gratiam redire queant, rejicit, ille Calviniz-
zat:

Atqui Dn. M. Besseritz,
Ergo.

R. [1. οὐτ' ἀδεωποῦ: Dorscheus, Meisnerus, Hutterus, Ursinus,
quos bona fide Dn. Besseritz allegavit in Spermalogia Niehen: P. 31. 32.
hanc ipsam thesin rejecerunt. Ergo Calvinizaverunt?

R. [2. οὐτ' αληθεῖαν: Quicunq; thesin: *DEum induratissimis nun-*
quam vires sufficientes obtulisse, quo in gratiam redire potuissent,
rejecerunt, illi calvinizant. Sic minor non est nostra: Ergo non cal-
vinizamus, ut Sycophanta garrit. Agmen Calvinizantium in Artic. de
verbi efficacia tandem me claudere nugatur Nichenckius, causa est, quod
ad D. Stolzii exceptionem ita responderim: *Das ist/was das erste seiner*
Rede betrifft/ wahr &c. p. 16. Hinc ita contra me arguere vult:

Quicunq; statuit, auditum externum verbi divini saltem esse in-
duratorum, sine sua conversionis efficacia, ille est calvini-
zans.

Atqui Pape &c.,

Ergo.

Ergo.

R. [1. Atqvi ipse Paulus statuit externum verbi divini auditum nil juvare audientes illud, qvi non credunt *Hebr. 4, 1.* Ergo Paulus calvinizavit, *Quia impudens blasphemia!* R. (2. Dn. D. Stolzius, qvo doctior Nichenkio, eo humanius, ad verba mea respondit: *In seiner Liebe und Wahrheit / sine imputatione Calvinismi, ad quas denuo respondi in mea consideratione p. 37-38.* Ubi plura loca scripturæ, *Vinarienses, Varenium & Pfeifferum* pro mea thesi allegavi. Sane si ego sim Calvinizans, sint qvoq; Calvinizantes Θεόπνευσοι cum istis Theologis.

R. [3. Limitanda itaq; venit major Propositio:

Quicung_z statuit externum verbi divini auditum esse saltem induratorum sine sue conversionis efficacia [ex voluntate DEi absoluta, enq_z antecedente] ille calvinizat:

Hac limitatione addita, nego Minorem, qvippe qvi æq; ac Nichenkius universalitatem vocationis per verbum Evangelii ex voluntate antecedente ex toto corde credo & doceo progredior ad Art. 2. qvem Nichenkius inscrispit de peccato. Duo ibidem in antithesi reperiuntur, in quibus nos calvinizare calumniari pergit novus Disputator. Alterum est qvod peccatores in Spiritum S. ab omni grātia Dei excludamus, eorundemq; peccatum consummatum cum ipso Christo irremissibile esse pronunciemus. Argumentum contra nos debet esse tale. p. 48.

Quicung_z docent 1.] peccatum in Spiritum S. esse irremissibile ex sententia DEi definitiva, 2.] gratiam DEi non amplius labrare in peccatoribus in Spiritum S. 3.] eosdem non amplius posse converti, 4.) iisdem portam gratiae esse clausam, nec velle Deum eosdem fieri salvos, verbo; Peccatores in Spiritum S. esse inconvertibiles; illicalvinizant

Atqvi Spenerus, Rechenbergius, Pape, Besseritz hoc docent.

Ergo.

R. (1. Atqvi præter Hülsemannum, qvi in *Vindiciis Scripturae S. art. 29. p. m. 97.* peccatum in Spiritum S. irremissibile esse, ait, ex decreto Dei peremptorio & irrevocabili et si non absoluto, sed fundato in præexistente conditione. Conf. infra ad *Form. Conc. art. 5. Sect. 6.* pag. 379. præter Feurbornium, qvi in peculiari tractatu de peccato in Sp. S. probat, ita DEum ob idem peccatum, peccatorem punire, ut quamvis NB. ali-

quot adhuc annos ille sic vivat, nihilominus impossibile sit ipsum resipiscere & salvare; it. Illum non velle ultius ei gratiae sue fores prebere patulas p. 413. præter Königium Theol. pos. p. 96. qui irremissibilitatem peccati in Spiritum S. nominat absolutam: Præter alios adhuc, quifere ad nauseam usq; sunt allegati, antiquus ille Rostochiensium Theologus Eilhardus Lubinus in *Exercitat. theol.* ad 1 Joh. 5. 17. ita commentatur. p. m. 107. Illud peccatum in Sp. S. est peccatum illud ad mortem, „irremissibile illud peccatum, cui nulla spes venia reliqua est: „pro illo non dico ut quisquam roget, quia frustra rogaret, cum enim nullum peccatum sine fidè in Christum remittitur, & talis homo peccator, qui „in Sp. S. peccat ad Christum nunquam convertatur, quippe qui finaliter in „impietate & incredulitate sua est perseveratus, patet quod frustra pro „illo rogaretur, qui nunquam converteretur. Supra citatus D. Lobeckius ad Aug. Conf. p. 81. scribit: Sicuti Diaboli non redeunt ad DEum, nec „poenitentiam de suo peccato agunt: Ita committentes hoc peccatum cor „habent resipiscere nesciens. Ergo, *Hi omnes Calvinizarunt?*

Resp. (2. per limitationem Majoris.)

Quicunq; id, quod in argumento jam allegatum fuit, docent & statuunt, *peccatores in Spiritum S. esse inconvertibles*, (ex absoluto DEi decreto, & intentione DEi antecedenter id ipsum volentis) illi Calvinizant:

Jam probetur Minor. Nam nobis nihil est commercii cum absoluto decreto, nihil cum cæteris falsis conflictis causis irremissibilitatis peccati in Sp. S. quas citat & refutat B. Scherzerus in *Fasc. Disp. I. de peccato in Sp. S.* p. 65. Ergo nos non Calvinizamus. Ferox igitur Juvenis Niehenckius nos cum allegatis orthodoxis Doctoribus, germanos Calvinianorum fratres ex malitia aut ignorantia vocitavit, veneranda scil. Facult. Theol. Rostochiensi id adprobante, quod nunquam putassem.

Alterum Argumentum est: quod nos induratos, sicuti peccatores in Sp. S. a gratia revocatrice & spe venia & resipiscientia excludamus:

Quicunq; induratio, uti Pharaoni, filii Eli, Sauli, atq; Jude, januam gratiae, ante finem vite occulsum eosdemq; inconvertibilis esse docent, illi Calvinizant:

Atq; Spenerus, Rechenbergius, Pape, Besseritz &c.

Ergo.

Resp. [1.] Atqui Varenius idem statuit de Pharaone, quod post superbissi-

superbissimam repugnantiam & tolerantiam multam, DEUS ei⁹
omnem resipiscentię gratiam absulerit, ad Rom. p. 336. cum Formul.⁹
Concord. artic. XI. p. 820. seq. Magnus Chemnitius circa filios Eli in⁹
LL. Theol. part. I. p. m. 142. idem asseruit. Ideo deserti à DEO plus of⁹
fenderunt, & non audierunt vocem Patris, & ita cumulandis pecca⁹
tis iram DEI cumularunt, donec mensuram impleverunt. In specie⁹
notetur porisma, q̄ vod idem Chemnitius adjunxit: *discamus horren⁹*
dum esse, &c. De Saule prostat verbum DEI i Sam. XVI. 14. ad qvōd
Commentationes B. D. Gerhardi & Dn. D. Langii, Altorf. Theologi
allegavi in prima Apologia contra Stolzium p. 32. similiter de Juda qvæ sit
Dannhaueri sententia ibid. ex Hodof. p. m. 399. qvæ D. Carpzovii, qvæ no⁹
stri Dn. Præpositi Lütkenii citat Dn. D. Rechenberg in *Consens. Witte⁹*
berg. p. 29. Addidi in *Duplica mea contra Stolzium testimonium Brentii:*
Cum Judas postea ad resipiscentiam adspirare vellet, non potuit, ad
Act. I. Homil. 4. p. 30. Qvæ fere eadem verba olim in suggestu Lipsiensi
fecit sua D. Heinricus Salmuth / Superintendentis ibidem in seinen so⁹
genannten *Passional*, so anno 1589 zu Leipzig gedruckt ist / p. 12. 7:
Der böse Feind der Teuffel hat Judam besessen und gefangen ge⁹
nommen / und sein Herz also verkehrt / daß Er nicht hat können
sich zu Gott bekehren / und ist worden und hernach blieben ein
Feind des Sohns Gottes. Ergone hi Theologi calvinizarunt? Quid
qvōd inconvertibilitas seu non potentia convertendi apud finaliter indura⁹
tos in ipsa Scriptura S. sit fundata, uti constat ex Ebr. 6. 4. seqq Matth. 12.
32. &c. Vid. *Beytrag.* P. 63 64. qvi ergo dicunt, *Cainum, Judam*
desperasse ex Persuasione fixi termini peremptorii gratiæ, fanatici crassissimi
sunt: Qvia hoc ex entusiasmo Ittigiano [nam in S. Scriptuta id non extat,]
confingunt propter suum novum Evangelium Huberianum propagandum.

R. (2. iterum limitanda est Major:

Quicunq; 1.) omnibus induratis sine discrimine, 2.] ex culpa Dei
ejusdemq; decreto absoluto, januam gratiæ ante finem vitæ
occlusam eosdemq; simpliciter inconvertibiles esse docent;
illi calvinizant:

Atqui nos neq; de omnibus induratis, sed de totaliter & finaliter
induratis loquimur, nulla culpa in DEum delata; Qvippe, qvi ut judex
agit hac in parte voluntate conseqvente. Excipit Nichenckius p. 53.

Benevolentiam DEi & satisfactionem Christi universalem tamen reddi particularem, adeoq; exinde iterum elucidare Calvinismum, & si Niehenckius œconomiam salutis didicisset! R. Benevolentia DEi universalis, & Satisfactione Christi manet universalis in actu signato, uti & talis est in actu exercito, quatenus ex intentione Dei antecedenter volentis omnium salutem, ad omnes in Evangelio devolvitur & communicatur; Fit autem deinde, neglecta Conditione seu ordine fidei ac pœnitentiaz, apud malitiosos resistentes particularis, quæ est communis saniorum Theologorum doctrina omnium. Ille certe calvinizat, qui Benevolentiam DEi & Christi satisfactionem ad Electos tantum restringit, Reprobis præcise & absolute rejectis & exclusis: Non vero illi, qui gratiam Dei & Christi Satisfactionem in usu & fructu, credentibus tantum applicant; Ulteriusq; autem fructum induratis nolentibus cum S. Scriptura denegant. Supra laudati D. Lubini Orthodoxiam in hac parte, spero, Niehenckius non in dubium vocabit, qui Benevolentiam DEi & Christi satisfactionem universalem, in Applicatione fecit particularem Disp. ad 2. Tim. 1. 4. p. in. 24 2c. Verba eius sunt inter alia: Universalis est promissio & voluntas DEi ad salvandum ad omnem omnino hominem se extendens, modo credat: „Eodem modo ut Lux Solis in meridie est universalis & communis omnibus in subiecto terræ & Hemisphærio hominibus, modo malitiosi oculi non claudant vel in cryptis se occultent. Nec aliter statui potest; Quia Christus ipse docet Joh. III. 16. 18. Universalitatem Benevolentiae DEI & Christi Satisfactionis; Deinde etiam particularitatem utriusq;. Nam qui credunt, non pereunt, sed salvantur. D. David Lobeckius in Synopsi Doctr. de Prædest: tbes. CXLVII. docet, Vocationem duplicitis esse generis: Universalem & Particularem diverso respectu, quem inde exponit. Similiter de gratia Dei & Christi Satisfactiones, quæ sunt objecta Vocationis, duplicitis esse generis diverso respectu, citra ullam heterodoxiam dici potest: Universalem & Particularem. Universalis „a Parte DEi antecedenter volentis omnium salutem; Particularis ex accidenti fidei & a posteriori hominum? Ubi fideles Deus consequenter vult fieri salvos, incredulos autem damnatos. Confer D. Scherzeri Colleg. Anticat. cum approbatione D. Ittigii, a Dn. D. Schmidio Prof. Eloq; celeberrimo editum Disp. 6. quia tamen ipsius simul Pseudoterministæ Dn. D. Ittigii falsa sententia de Vol. Dei antecedente **absoluta solide** refutatur. Desinat ergo coccyzare Niehenckius.

Cap. II.

N hoc Capite meum erit, argumenta nostra, nostrasq; Excep-
tiones pro Veritate contra Φλυαρίας censorum allata vin-
dicare. Progrediar ergo ad ανασκόπην sub Art. 1. p. 19. seqq.
Gajus sumus verbis Christi ex Matth. 13. 12. inde Nichencki-
us syllogizare vult:

Quibuscumq; DEUS omnem subtrahit gratiam, illorum Conversionem per verbi prædicationem non intendit :

Atqui Induratis :

Ergo.

Anteqvam responsonem Nichenckii discutiam plenius, moneo,
Majorem claudicantem egere limitatione, ne calvinizare videatur impe-
ritis.

*Quibuscumq; DEUS omnem subtrahit gratiam, ex absoluto bene
placito : illorum Conversionem non intendit :*

Sic transcat Major : sed Minorem Nichenckius probare tenetur.

Respondet autem negando Minorem ; Et nos addita limitatione,
eam negamus, cum in loco allegato non intelligatur omnimoda gratia
divina & privatio NB. ex absoluto DEi beneplacito, aut voluntate antece-
dente gratiæ, sed consequente. Obstare vult Nichenckius : Salvatorem
Subjectum ita describere, ut non tantum Indurati, sed & alii peccatores in-
telligi queant. &c. p. 19. R. 1.) Ratio rationis est falsissima ! Verba enim
illa faciunt ad rem nostram : Wer aber nicht hat / von dem wird auch
genommen/das Er hat. Ergo nihil gratiæ relinqvitur. Qvod dictum
Hülfemannus in Brev. subinde urget ; Et per Consequens Minor ut a no-
bis formata est, manet vera. Qvod idem Chemnitius, Hülfemannus,
Scherzerius ad locum Matth. XIII.12. commentati sunt. vid. III. additam.
Dn. D. Rechenb. contra Dn. D. Krakewitz. Ubi vindicatio Exceptionis,
quæ concernit Subjectum plene reperitur ; adeo, ut D. Krakewitz in sua
Duplica nihil Solidi repouuerit ; ohne daß ers dem Leser nachzudenken
giebt p. 38. Lectorem, credo, si extra studia partium sit positus & mentis
Christianæ compos, magis esse alienum Hülfemanno atq; Scherzero,
[quos in mea ἐπικρίσει citavi p. 14 potissimum si ipse σύνα Θεον textus v. 13.
14. 15 intueatur] quam Nichenckio, qui in studio Hermeneutico adhuc ho-
ipes est.

Resp.

Resp. 2.] Supponit Nichenkius falsissime, nos & intelligere alios, praeter totaliter induratos, peccatores, qvorum salutem DEus non intenderet; Cum nequidem omnes intelligamus induratos, nedum alios peccatores. Qvæso, David & Manasses, qui citantur p. 20. qvo numero illos habes? Sane ad Classem Induratorum ad tempus talium referes; qvippe qui a DEo non erant penitus deserti, de qvibus nos loquimur: inepte ergo nobis opponuntur. Nobis enim, de iis, qvorum *Induratio est consummata & confirmata*, ut sit *incorrigibilis, immedicabilis*, sermo est. *Lyseri Syst.* p. 1489. a.D. Neumann cum præfatione editum, & disce *Judicium indurationis*.

Resp. 3. Hoc remanet dubium; an omnis, an quædam gratia auferatur Induratis? Concedo enim qvod Terminista Huberianus Nichenck scribit de differentia oblationis, cuius modus urgentibus Circumstantiis non semper uno modo intelligi queat. Responsionem tamen facile suppeditat alia distinctio apud omnes Theologos tatis probata; qvod ubi *Induratio est ὀικονομικὴ καὶ παιδεύσις, dispensativa & correctiva, ablatio gratiæ sit partialis & certi cuiusdam gradus*; Ubi vero est *tέλεια perfecta & finalis*, uti loquitur *Damascenus*, ablatio gratiæ est *omniamoda & omnis gratiæ, etiam revocantis & adsistentis*. Ita loqvuntur multi Theologi. *B. Varenius* supra citatus ad Rom. IX. p. 333. *Pharaoni* DEus omnem resipiscientia gratiam abstulit. *Balth. Meisner* ad Hos. IV. p. 464. Deserit DEus impios & induratos NB. in perpetuum tradendo Satan.e & denegando omnem gratiam. Plura testimonia Theologorum collecta sunt in *Appendice IIX. Bapl. & in Dn. D Rechenb. Disputat. de statu induratorum*, qvam Nichenckius evolvere debuisset.

β] Utimur nos loco ex Joh. XII. 39. 40. oppido manifesto: Hinc argumentum formatur p. 21.

*Q*vicunq; non possunt credere, illorum conversionem DEus per predicationem Verbi sui non intendit:

Atqui Indurati &c.

Ergo.

Majore limitata: *Q*vicunq; non possunt credere ob defectum omnis gratiæ divinæ, illorum &c. Hic negat Minorem Nichenkius. Sed oppido faliit & fallitur; dum Major limitanda est hunc in modum:

*Q*vicunq; non possunt credere [ob suam malitiam, qvæ precedit, & deinde, qvod sequitur ut *judicium justum*, ob defectum omnis gratiæ]

gratiae divinae ex Voluntate DEi consequente ablatæ] illorum
Conversionem Deus per Prædicationem verbisui non amplius
intendit, voluntate scil. judiciaria que cum prævisa contumacia
perseverante incipit: Atqui Indurati perseveranter & finaliter tales. &c.

Ergo.

Hac ratione concedimus totum argumentum invito licet Nichenckio,
qui ad Minorem multa sine ratione garrit, quæ saepius & ad nauseam usq;
diluta sunt.

Primum est, quod Calviniani eodem dicto utantur, quando probare
volunt, DEum esse causam Indurationis. Verum qualis consequentia?
Duo cum faciunt idem non est idem: Qvia modus quo Calviniani [teneor]
loqui stylo nostri Antagonistæ] loco isto utuntur, diversus est a modo, quo
nos utimur isto. Illi ut DEum causam Indurationis principem & efficien-
tem faciant, quod falsum; Nos vero DEum veneramus hac in parte saltem
ut justum judicem, qui manum suam s. gratiam subtraxit, quo minus pos-
sunt credere. Explicat modum Indurationis a parte DEi adh. l. D. Osian-
der in *Gloss. lat.*: p. m. 292. seqq. vid. *Hunnius & Tarnovium* in hunc
locum saepius allegatum in *additament. 7. & 12. D. Rechenbergii.*

Secundum est, quod neq; DEus neq; Prædictio prophetica pro causa
infidelitatis & indurationis haberi debeant &c. p. 22.

Resp. Quasi Deus, ejusdemq; prædictio, pro causa indurationis no-
bis essent, haec insipida calumnia saepius est profligata? adeo ut non opus sit
coccynmis, qui in chartis Nichenckianis subinde sonant. Unicum adhoc
moneo: DEum ut judicem pluribus adhuc modis concurrere ad induratio-
nem ut pena est, quod Nichenckius p. 22. non negat, Deum frena diabo-
lo ac hominirelaxare &c. Id quod B. Höpfnerus, Superint: Lipsiensis or-
thodoxus, in *peculiari dissertatione de Induratione*, satis prolixè dedu-
xit, Thess. 61. seqq. Qvis nostrum est, qui illud in Textu cit. οὐαίστης τοι εἴη
pronunciaverit? Profecto nos idem docemus, quod B. Dortscheus ad hunc
locum in *Disp. X. ad Exod.*: p. m. 247. τὸ οὐαίστης εἰθατικῶς, & bene expo-
ni, per atq; ita. Imo illud γένεται ἡδύνατον. 39. non ad causæ superioris
prædominium & determinationem spectat, sicq; non notat impotentiam
desuper illatam; Sed indispositionem & intentionem sponte contractam.
Quod Nichenckius ex Theologis Rostochiensibus veteribus discere potest,

Tertium est, quod Verba: Non poterant credere, commode hic

C

pōsse

posse explicari ait: *de actu, b. m. non crediderunt.* O judicij ecclipsin! Verba enim Versus 37. *Non crediderunt,* & verba Versus 39. *Non poterant credere,* non æqui pollutia, sed sunt distincta, qvæ Johannes ἀπόστολος voluit annotare in æternum Judæorum dedecus, qvod nec crediderint, dum potuerint per DEI gratiam credere, nec sua culpa deinde credere potuerint, gratia DEI ex justo judicio privati. Locus ex Marc. 6. 5. ad interpretationem Niehenckii æq; ac baculus ad angulum quadrat. Ratio est, qvod Matthæus Cap. 13. §8. non explicit Marcum, sed Marcus & Matthæus utrumq; testantur, Alter actum, qvod non ediderit miracula, & alter, qvod ea edere non potuerit ob Judæorum obstinatam incredulitatem, cuius remotione passiva alias esse debeat finis Miraculorum, adeo, ut illud non posse tum fuerit limitatum, non absolutum. Qvæ impietas est τὸ ἀδύνατον Ebr. 6. 4. evertore per τὸ διfficile, ea & hæc ipsa est, εἰς ἡδύνατον, pervertere, ut sit: *Non crediderunt.* Hanc Sophisticam σφεβλάτηζα in Ittigio, D. Rechenbergius jam notavit & confutavit.

Quartum est, qvod distinctionem inter gratiæ Oblationem & Collationem in Regno gratiæ applicare nescit. Oblatio enim gratiæ, etsi sit universalis, atq; ita etiam ad Induratos spectet, qvaritur tamen, an adhuc, ubi completa est induratio & consummata, tales Induratos comitetur, cum qvibus Deus non amplius agit secundum Voluntatem antecedentem gratiæ, cuius est oblatio universalis, sed secundum consequentem, cuius est subtraetio gratiæ & desertio totalis? Nos hoc negamus, freti scripturæ locis, qvæ Dn. D. Rechenbergius repetiit contra Lubecenses in prefatione scripti M. T. K. contra D. Krakewitz p. 25. Confer doctissimi Lichtscheidii Friesdens Mittel Lubecensibus adversariis oblata, cum Praefat. D. Rechenb. ubi applicatio istius Distinctionis orthodoxa ostensa fuit.

Quintum est, qvod paraphrasin D. Sebastian. Schmidii ad Joh. 12. 39. 40. admittere nolit novus scil. interpres musteus. Si hanc repudiatur, forte D. Æg. Hunnii expositionem a D. Rechenb. in Consens orth. p 19. allegatam non rejicit.

Confundit in sua αἰσχυλογίαι induratos, qui adhuc oblationem gratiæ habent, & qvibus jam oblata fuit. Audeas Censor repudiare gratiam Principis sui, idq; actu continuo; num eandem semper sibi oblatum iri credit? Tentet semen in terram projectum actu continuo conculcare pedibus; num progerminaverit, qvod tamen in se est vivum?

γ.] Utimur loco, 2 Cor. II, 16. ex quo ita arguit Nichenckius:

Qvod-

*Quodcunq; induratis est odor mortis ad mortem, per illud conver-
sionem eorum Deus non intendit:*

Atqui verbum DEi induratis &c.

Ergo.

Resp. Qvis unquam inter sanos Theologos aliter docuit quam even-
tualiter et ob repugnantiam perversorum hominum, verbum DEi esse odo-
rem mortis ad mortem. Tu & tui similes Pseudoterminist& ignoratio-
nem Elenchi admittunt. Nunquam aliter de verbo divinæ docuimus, quam
quod per accidens sit odor mortis ad mortem. Ergo Nichenck. fixit si-
bilarvas, cum quibus pugnet: Interim argumentum ejus ita potest limitari
& totum concedi:

Quodcunq; induratis est odor mortis ad mortem [per accidens.]

*Per illud conversionem eorum Deus non intendit (ex justo suo
judicio voluntatis consequentis.)*

Atqui verbum DEi &c.

Ergo.

D. Rungius in h. l. ita scribit: sane Evangelium per se est odor ad vitam,
per accidens vero fit odor ad mortem incredulis, quorum conscientiae hac
doctrina percepluntur, ut magno impetu ruant in exitum. Sicut enim
lux solis excœcat noctuarum oculos; Sic Evangelii lux credentes illumi-
nat, incredulos excœcat. Et sicut oleum amaracinum odoris sui vi con-
fortat hominem, & sues venenii instar extinguit; Sic odor Evangelii repro-
bis cedit ad mortem. *Disput: 3tia in Ep. 2. ad Cor. pag. 656.*

d.) Excipimus ad amoyendam Calvinismi notam: *Verbum DEi sem-
per suam habere efficaciam, illam autem malitioso posito obice impedi-
ri.* Nichenckius vero pro sapientia sua nostram exceptionem rejicit, no-
stramq; protestationem facto contrariam esse protestatur, p. 25. Ratio ipsius
est satis calva atq; stolida: *Quia Calviniani eadem excusatione se palli-
are solent.*

inde colligit:

*Quicunq; eadem excusatione se palliare solent, quia Calviniani,
illi calvinizant; Atqui, nos &c.*

Ergo.

Resp. 1.) Major non procedit: Atqui Lutherani omnes in articulo de
justificatione ex fide tantum, contra injurias pontificum eadem excusatio-
ne se palliant, quia Calviniani. Ergo Lutherani omnes calvinizant?

C 2

Resp. 2.)

Resp. 2.] Adde ergo illi limitationem: *Q*vicunq; se eadem excusatione palliare solent *q*uae est ex eodem principio, & fit in eundem finem] qva Calviniani, illi calvinizant. Sic negatur Minor.

Toto enim cœlo differt principium Piscatoris & Calvini; Sic & finis eorundem a nostro principio & fine. Illorum enim principium est absolutum decretum, quo posito, verbum DEi etiam secundum voluntatem antecedentem electis oritur vita ad vitam; reprobis autem odor mortis ad mortem non potest non esse ex eodem absoluto decreto. Intueamur verba Piscatoris in suo nexu & apparebit principium, ex quo ita differit: *Qui [auditores] ut sunt duplices, alii electi, alii reprobi, ita etiam eventus prædicationis est duplex &c.* Nobis nihil est Commercii cum absoluto decreto, sed hypothetico, vi cuius ex voluntate Dei consequente induratis verbum fit odor mortis ad mortem. Absoluta Dei misericordia respectu electorum, & absoluta justitia respectu induratorum a nobis rejicitur & prædicatur ordinata. Nobis istud per accidens, respectu induratorum, est eventuale contingens atq; revocabile per poenitentiam, qvæ si fieret, accidens periret; cum autem in totaliter induratis non sit, aut heri qvæat cessat eventus &c.

Resp. 3.] Ipsi Nostrates Theologi loquuntur, sicuti Piscator locutus est, ceteristamen paribus. V. gr. Osiander in Glossat p. 503. *Prædicatione Evangelii uni in salutem cedit, alteri vero in damnationem &c.* it. Ægid. Hunnius ad 2. Cor. II p. m. 27. Et tamen nos calvinizaverunt. Vid. *Formul. concord. artic. XI. p. 813.*

Resp. 4.] Porisma itaq; quod præeunte D. Ittigio, fecit Niehenckius: p. 25. *ἄτοπον imo impium est, qvia, a quo maxime abhorremus, absolutum decretum nobis per manifestam calumniam imputare volunt.* Quid imo voce: *Simpliciter lectorem fallere tentant, sumta scilicet in sensu Calviniano.* Porisma Niehenckii in syllogismum redactum statim Majorem limito:

Qvicunq; asserunt, quod Deus per verbi prædicationem induratorum conversionem non intendat, [*ex absoluto decreto & voluntate antecedente.*] illi necessario verbum divinum non tantum accidentaliter, sed & ex intentione DEi [absolute decernentis] inefficax esse apud induratos pronunciare debent;

Atq; vinos:

Ergo.

Ita negatur Minor, a nobis qvippe nunquam asserta. Calumnia est

Syco-

Sycophantarum impudentissima, DEum secundum voluntatem antecedentem non intendere conversionem omnium, nec intendisse ipsorum indurato rum, nos unquam in dubium vocasse.

Sed excipit p. 25. Nichenckius ex nostra sententia: *Multis hominibus actu verbum Dei non praedicari*: Hinc Sophisticari pergit: *Multis actu verbuna Dei non praedicatur*. Ergo DEus nullo modo vult, ut ipsis verbum praedicetur. Spuria haec est consequentia, nisi ita formetur: *Multis non praedicatur Evangelium actu*, ergo DEus ut judex voluntate consequente utiq. non vult, ut ipsis verbum praedicetur. Hoc docet Formul. concord. artic XI. p. 813. Sicuti enim praedatio Evangelii, ubi actu fit est voluntatis divinae; ita ubi nunc non praedicatur actu, est voluntatis divinae conf. Scherzeri Syst. theol. p. m. 285.

¶ Iterum iustare vult Nichenckius p. 27.

Qvibuscunq; verbum DEi praedicatur, in Regno gratiae, illorum conversi nem DEus intendit.

At qui multis Induratis Sc:

Ergo.

Resp. Concedo totum, si sermo sit de voluntate Dei antecedente: Nos vero controvertimus, de totaliter induratis, qui sunt immedicabiles & insanabiles, qui voluntate DEi consequente iudiciaria a DEo jam deser ti sunt. His verbum Evangelii non amplius praedicari debet, qvod vero quandoq; praedicetur, fit ex ignorantia praedicantis ministri, non ex intentione DEi ita D. Hannekenius in Meditat: Carol. p. 38. 78. docet. De loco I Pet. III. 19. omnino placet mihi Scherzeri commentatio allegata p. 27. Et licet verum sit, qvod monet Nichenckius, variare subjecta in loco Petri, & subjecta questionis nostrae, tamen id exinde patet, dari etiam conciones verbi non semper ad salutem, h. e. Evangelii, sed & ad damnationem. Inde inter nos questione manet. An conciones v. rbi ad damnationem, pro solis damnatis? an vero etiam possint esse pro viatoribus, propter indurationem totalem in statu gehennali existentibus, de quibus disputamus?

R. Qvod sic quoad posterius. Ratio; Quia hi ipsi jam hic sunt in sta tu gehennali, testante D. Hannekenio l. c. quia eorum hominum conditio est, non alia, quam Epulonis NB. extra omnem venie&spem positi, ap. Hufemann ad Ferm. pag. 271. Pergimus B.] ad d'vacneuv sub Art. II. p. 57. seqq. Quoad peccatores in Spiritum S. quorum inconvertibilitas

C. 3

juxta

juxta S. Scripturam a nobis defenditur, non ut *simplex & absoluta*, ceu *cālumniatur Niehenck.* verum ex hypothesis talis, qva hypothesi adimpta, secundum DEi voluntatem consequentem simpliciter nequit remitti; Adeo ut B. Rappolt. De peccato in Spiritum S. doceat, esse *irremissibile per naturam rei, vel ex natura sui*, i. e. non tantum *nat' d' Mo*, sed & *nat' d' Mo*, Scherz. Disp. de peccato in Sp. S. p. 62. §. 32. Instare tamen vult Niehenckius ex nostra sententia.

Ad quoscunq; vis meriti Christi non pertinet, illi sunt ex intentione DEi inconvertibles;

Atqvi ad peccatores in Sp. S. &c.

Ergo.

R. Insidiosa est hujus argumenti structura, dum lectorem vult decipere, ac si nostra esset sententia; Meritum Christi ad peccatores in Sp. S. plane non pertinere. It. intentionem DEi esse directam ad eorum inconvertibilitatem; Ergo Sophistæ limitandum est argumentum, ne nobis falsa affingatur assertio.

Ad quoscunq; vis meriti Christi, (nunc non amplius ob defectum applicationis finaliter requisite) pertinet; Illi sunt ex intentione DEi s. voluntate ejus consequente judicaria inconvertibles:

Atqvi ad peccatores in Sp. S. &c.

Ergo.

Sic transeat totum argumentum, contra cujus veritatem nihil erit, qvod sole excepere poterit. Nos enim vim meriti Christi peccatoribus in Sp. S. neutquam denegamus in totum; quasi ejus virtute & vi penitus exclusi fuissent antecedenter. Apage! sed in tantum, qvo tempore nunc peccatum factum est consummatum, tunc ob defectum applicationis vis meriti Christi perditur, ut justitia Dei vindicativa, quam illis comminatus est Christus consequenter exseratur, qva de re mox plura. Hinc culpa inconvertibilitatis non in merito Christi est querenda; sed in peccatoribus in Sp. S. In DEum Judicem, nil nisi justissimi judicii executio cadere potest, Hebr. X. 26. Meritum vero Christi ad peccatores *qua tales*, in sua efficacia, & ut actu confert remissionem peccatorum, non pertinere docet Theologus minime calvinizans D. Kromayerus in Theol. positiv-polem. Art. VIII. de peccato p. „m. 524. Irremissibile (peccatum in Sp. S.) vocatur, quatenus requisitorum nullum decet. Qvod itaq; de Reprobis, si queritur, an Christus pro iisdem

„sit

fit mortuus, respondemus: idem de peccatoribus in Sp. S. respondendum
judicamus. Christus passus est pro iis, qui sunt reprobii, non quatenus
sunt reprobii. Pro impænitentia enim & incredulitate finali passus
non est, quippe quæ damnationem actu infert, secundum istud Marc. 16,^{cc}
16. Sic Christum pro iis, qui peccatum in Spiritum S. committunt,^{cc}
NB. non quatenus tale peccatum committunt, passum & mortuum
esse dicere possumus. Inquit ipse salvator: qui peccat in Spiritum S.
non potest habere remissionem peccatorum Marc. III. 29. adeo plene ac
plane denegat Christus omnem vim & efficaciam sui meriti peccatoribus in
Sp. S. quia talibus. Sed quia excipimus: Peccatorum in Sp. S. meritum
Christi sibi non posse applicare; Inde Nichenckius p. 58. instare vult:

Quicunq^s sibi Meritum Christi applicare non possunt, illorum ap-
plicationem non possibilem Deus non vult, s. Deus non vult
ut sibi applicent:

At qui Peccatores in Sp. S. &c.

Ergo.

Resp. totum concedendo, modo ad prædicatum Majoris addatur:
Deus hoc, ut sibi applicent Christi meritum, non vult voluntate conse-
quente, ut justissimus malitia præfæctæ vindex & judex. Instat autem
Pseudoterminista: Si ita concludunt Terministæ, ex eorum mente, cul-
pa damnationis, non in ipsum hominem sed Deum redundabit, & sic aper-
te calvinizant: scilicet, quia Nichenck dicit sine ratione & contra rationem.

Resp. Culpa manet in homine; Poena autem & Vindicta est penes De-
um. Supra memini Orthodoxi Theologi Rostochiensis B. Affelmanni,
Qui Deum dicit, velle voluntate beneplaciti reprobos damnari. Ergo
D. Affelmannus Calvinizat?

Excipimus: Peccatoribus in Sp. S. gratiæ fores in hac vita esse occlusas
& quidem simpliciter, quia talibus.

Ad quam exceptionem respondet Nichenck. p. 58. Nos committere pe-
titionem principii: Ast vero qui thesin suam proponit & defendit, non pe-
tit principium; Sed ineptus opponens, qui conclusionem negat. Resp. No-
ster Genuinus medius terminus extat in Scriptura Marc. III. 29. 30. Ebr. II. 4.
seqq. Ebr. X. 26. Posito autem hoc, (Peccatoribus in Sp. S. fores graciæ
sunt occluse) pro medio termino, quo inconvertibilitas eorum statumi-
natur; nos tamen non committeremus petitionem principii, quæ sit circu-
lus vitiosus; Quia non probatur idem per idem, sed est, ut Aristoteles appellat,

lat.

Iat, κυκλόδειξ, qva clarior fit demonstratio rei, de qva controvertitur. Niehenckium autem saltare subinde in suo circulo, manifestum est; dum nihil opponere aliud potest, quam coccys nūm centies auditum: *In hac vita nulli homini fores gratiae sunt occlusæ: In hac vita omnes homines sunt convertibiles!* &c. Prudentius in hac parte egit D. Hanneckenius, cuius oraculum minime Antagonistis arridere videtur, quando veritate convictus professus est: *Peccatores in Sp. S. sunt in statu gehennali in hac vita:* arguo inde:

Qvicunq; in statu gebennali jam in hac vita sunt, illi etiam in hac vita jam sunt inconvertibles:

Atqui peccatores in Sp. S. &c.

Ergo.

Majoris veritas patet ex opposito, de statu beatorum Matth. c. 18 29. & de damnata Origenianorum intentia. Niehenckius p. 58. Nos putat, posse jugulari proprio gladio: Sed inermi homo non potest ferire jugulum. Qvia petit id, qvod in principio est & Thrasonem agit, qvod cap. sequente demonstrabo. Audiamus interim quid Magnus olim Theologus D. Hülsemannus de voluntatis divinæ antecedentio termino, sine ulla contradictione Theologorum sanorum, in *Vindic. Script.* p. 87. palam scripsit: **Cavendum autem est, ne Terminum ad quem Voluntatis antecedentis ponamus ultra Voluntariam contumaciam hominis aut primam vocationem per Evangelium; ab his enim terminis initium capit voluntas Consequens &c.** Hanc Hülsemanni commendatam cautelam novisq; Orthodoxi negligunt; aut non intelligunt, qvod ille loquatur de contumacia pervicace & continua, non autem dis-continua; qva propter mirum non est, qvod & adhuc post & infra hominis voluntariam contumaciam perseverantem, Voluntatem DEi antecedentem sine Scripturæ S. autoritate prorogare præfracte studeant: Excipit quidem Censor noster satis audax & dicax p. 58. *Imo Deus non tantum vult conversionem, sed & mediorum applicationem:* Resp. Verum est utrumq; ex Tim. II. 5. Ast qualis est ista voluntas DEi? Utiq; antecedens. Consentit Baldinus, qui in sua ἐξετάσει Theologica de voluntate DEi circa æternum prædestinatio-nis salvandorum decretum, qvam Præside B. D. Huttero Wittebergæ pro „Doctoratu anno 1605. habuit: thes. LXX. Deus secundum antecedentem „hanc voluntatem suam dicit: *Vivo ego, nolo mortem imp. i. Ezech. „XXXIII. ii. Item: Volo omnes salvos fieri* 1 Tim. II. 4. Item: *Non volo*

volo ut ullus pereat. 2 Petr. III. 9. Qvod explicat thes. LXXII. DEum velle quidem omnes salvos fieri, sed ordinate, nempe ut ad agnitionem veritatis perveniant & sic salventur. Evolvat Sophista. Tarnovium in Medull. Evang. Dom. II. post Trin. Loc. Comm. IV. Dorscheum in peculiari Dissert. ad Tim. II. 4. Nobis vero quæstio est de voluntate consequente. Deniq; citata p. 58 Verba B. Dannhaueri vindicavit Dn. D. Rechenbergius in V. Additamento §. 30. p. 38. Mensem alias Dannhaueri de peccati consummati in Sp. S. irremissibilitate esse aliam legimus in Colleg. Decalog. p. m. 361. seq. Verba jam exscripti in mea Consideratione ultima contra Pseudoterministam D. Stolzium. p. 51, seq. Porro contradictum Salvatoris, Matth. XII, 32. Marc' III, 29. Niehenckius oggerit duo p. 59.

Primum est, qvod Arnoldus eadem probatione utatur:

Secundum est, qvod Majorem argumenti limitet.

Resp. ad primum: Duo cum faciunt idem non est idem, qvod supra jam probavi & demonstravi. Qvis ita ineptiat ac dicat; si Niehenckius pro probanda Christi Satisfactione contra Socinianos, usus esset locis Ephel. V, 2. Rom. V, 9. 10. qvibus utitur Arnoldus: E. Niehenck nudus conspicitur Calvinizans; qvia Arnoldus est Calvinianus? Protecto ejusmodi puerile ineptias ne qvidem merentur responsonem.

Resp. ad Secundum Limitatio [ex defectu gratiæ & efficaciæ meriti Christi p. 60.] est suspecta, dum nos suspectos facere debet; quasi primum & principaliter causam Impossibilitatis remissionis peccati in Sp. S. in defectu gratiæ & insufficientia Meriti Christi qvisquam nostrum collocasset. Calumnia igitur est Pseudoterministarum manifesta & impudens. Causa ea- que princeps quærenda est informali talis peccati in Sp. S. cui annexum est inseparabile adjunctum impenitentiæ finalis. Gratiæ vero Dei defectus, item Meriti Christi efficaciæ, sunt voluntatis consequentis, ratione cuius, peccatores in Sp. S. æternum gratiæ DEi & fructu meriti Christi destinuntur. Ad locum ex Ebr. VI, 4. 5. 6. regerit *Censor* duo:

Alterum est: Qvod Arnoldus etiam eodem loco utatur, quando agit de peccato ad mortem s. in Spiritum Sanctum. *Alterum est*

Locum istum non de peccatoribus in Sp. S. sed de qvibusvis agere, qui in impenitentia perseverant usq; ad finem vitæ.

R. *ad prius*, uti supra. Ab identitate locorum Scripturæ ad identitatem Subjectorum, qvorum est idem aut similis usus, argumentari, est atonov & imprudentis Disputatoris. R. *ad posterius*: Me non non re-

D

perisse

perisse Theologum Lutheranum, qui hunc locum de peccatoribus in Sp. S. explicasset, & tamen exinde contra Novatianos argumentatus esset. Conferantur Schmidii, Gerhardi, Hunnii, Waltheri, Calovii Comment. &c. & videbimus Consensum Antagonista noster Dn. D. Quistorpius quem p. 40. nominat affinem suum honoratissimum refutat, nam hic in suis Disputationibus, ubi B. Dorschei *Quæstiones* in I & II Epist. D. Iohannis repetit, p. m. 139. ad Quæst. XLI, Num Ebr. VI, 4 seqq. agatur de peccato in Sp. S? Respond. *Quod sic, & pro affirmativa argumentatur: Cuicunq; peccato conveniunt propria peccati in Sp. S. requisita, istud etiam est peccatum in Sp. S. &c.* Novello ergo hunc & valde musteo interpreti nemo, nisi forte novus Rostochiensis aliquis Theologus, fidem habebit.

Ad locum ex Ebr. X, 26. regerit Censor p. 61. *Victimam pro peccatis hisce, peccatoribus denegari non ex gratia angustiis, nec ex defectu &c.*

Resp. committitur fallacia divisionis, dum dividuntur conjungenda modo tamen diverso. Verum est, victimam pro peccatis peccatoribus in Sp. S. denegari propter impenitentiam perseverantem & finalem, quæ est cætera apud omnes omnino peccatores, qui damnantur; Gratiæ tamen divinæ oblatione, quæ perseverantem impenitentiam a DEO prædictam in vita hac insecura est, non exclusa; ita nec efficaciaz meriti Christi defectus, sed defectus fidei & concordatio voluntaria meriti Christi, in causa sunt. Probet Niehenckius ubi DEUS totaliter induratis, ac adeo perseveranter obstinati promiserit gratiam revocatricem quam justo judicio abstulit, Matth. XIII, 2. Declamare non est probare. Usi sumus pro nostra veritate loco 1 Sam. III, 14, cuius argumenti vim probandi demonstravi.

In der Beylag p. 15. seqq. Exceptiones autem contra hunc locum Niehenckii p. 62. 63. v. g. sermonem non esse de Filiis, sed tota falsa Eli, it. de poena temporali, non spirituali ac æterna, jam ante diluit Dn. D. Rechenberg in der IV. Beylag p. 95. in der V. Beylag p. 47. seqq. Tædiosum est cum Antagonista coccyzare. Vim Argumenti ex El. XXII, 14. demonstravi in Beytrag p. 16. ubi & egregium D. Varenii testimonium pro nobis allegavi, quin & jam jam limitationes Contradicentium ex falsa hypothesis ortas, quas more suo repetit Niehenckius p. 63. seqq. retudi in *Apolo-gia mea* contra Dn. D. Stolzium p. 38. seqq. Ex consensu veterum Theologorum & ipsius Lutheri usi sumus argumento, ex Prov. I. 24. seqq. circa hunc locum multa sine ratione garrit novellus Censor p. 64. seqq. sed ianis Theologis

Theologis Lutheranis placet optimi Exegetæ D. Geieri *commentatio ad Pro. I. p. m. 68.* Qvapropter inquit cum impiorum infernus quod ammodo hic incipiat, non mirum quoq; Pœnitentia non esse locum. P. 69. dicit iisdem, ut fatuis virginibus Matth. XXV, 12. ignoro vos, non aperiam, "qui nec mihi ante hac pulsanti Apoc. III, 20. aperiuitis, &c. Conferat qvæ so Porismata ex v. 24, 25, 26, 27, 28. l. c. p. m. 76. 77. Qvæ novellus παραφεράτης. P. 67. garrit, nugæ sunt: *Dæum impœnitentibus in hac vita non omnia gratiæ media subtrahere sed illos, quamdiu vivunt, ad pœnitentiam invitare ac manu quasi ducere.* Quid hoc est, nisi petitio principii? Egregium tamen solatum scilicet pro securis atq; Epicureis! interpretatio sane hæc a veteranorum Theologorum Rostochiensium aliena, imo alienissima. Conf. Ezech. XXIV, 13. Ad qvæ verba D. Heinricus Müller in der Epistolischen Schluß-Kette fol. 377. inquit: Will der Mensch nicht / wenn Gott will/ so will auch Gott wieder nicht/ wenn der Mensch will. In seinen Händen stehts. Darum last uns aufsthun / wenn Er anklopft. Wer weiß ob Morgen die Gnaden-Thür nicht verschlossen sey? Vid. plura testimonia Rostochiensum, Theologorum veterum in Dn. D. Rechenb. IIX. addit: p. 21. seqq.

Uiterius nunc progrediendum esset ad loca: Deut. XXIX, 10. Cujus robur indicavi in ἐπιτροπῃ p. 13. Jer. XV, 6. XVI, 5. &c: Verum enim vero, qvia omnia ista loca plene a nobis hucusq; sunt examinata & vindicata; Ita ut veritas nostræ sententiæ qvæ est veterum Theologorum seniorum, invicta perstet, id quod suo tempore, velamine detracto in occæcatis patebit. Utinam excæcati ad saniores mentem redire possint!

Niehenckius tamen coccyzare pergit, nec Sycophantizare p. 68. seqq. intermittit. Scilicet nos docere; *Terminum peremptorium esse causam oblationis gratiæ divinæ:* Qvod est Sycophantia manifesta centies diluta: Item sine ratione presupponit τὸ κρύπτον. Nimurum in Regno gratiæ (eiusdem natura & conditione non cognita) gratiam DEi non posse terminum conseqvi. Ergo adhortationes τῶν Θεοπνέων, ad præcavendam amissionem gratiæ, Ebr. c. III. IV. & XII. &c. frustra sunt? Sed hos coccymos tædet repetere. Potius illa præstringam paucis, qvæ Niehenckio videntur invicta argumenta esse; qvia tenebris adhuc obnubilatam mentem habet.

Nter argumenta autem sua probantia vel potius fallentia p. II. reperitur & hoc, quod ab absurdo petit: Si verbum DEi in spectu quorundam hominum ex DEi intentione non habet vim & virtutem convertendi, damnato cum justo D^Eo judice expostulandi causa superest. Resp. obseruet Monitum vel distinctionem saepius allatam: Si verbum DEi apud Induratos ex DEi absoluto decreto, & ejusdem intentione, voluntate antecedente, nullam vim convertendi haberet, nec ullo tempore apud eosdem habuisset, tunc damnati possent expostulare cum D^Eo. Hoc autem ut supra demonstravi causari non possunt. Ergo Niehenckius παραλογίζει. p. II. in fine perperam a remotione actus secundi per accidens impediti, ad remotionem primi, & a negatione effectus & fructus, ad negationem virtutis causandi inepte concluditur. Monitum inde observet παραλογίζομενος & limitationem circa canonem: Non inter venientibus gravioribus impedimentis, quae sunt primo hominis indurati insanabilitas & continua resistantia habitualis, quam sequitur DEi decretum ejusdemque executione Ioh. III. v. ult. quibus positis, a remotione actus secundi, ad remotionem actus primi, accidente DEi desertione; & a negatione effectus toties a D^Eo tentati, ad negationem virtutis causandi quoad effectum recte concluditur. P. II. Fingit adversarius expostulatorem cum Deo contendentem; Plus facere debuisses, & eandem nobis conferre gratiam, quam aiiis contulisti. Resp. mi Niehencki, observes Monitum saepius litigatoribus & sociis tuis datum: Deus liberrime dispensans gratiam, non alligatus est ad pares gratiae gradus conferendos hominibus, vel ad reiterationem gratiae saepius excusata & malitiose rejecta Matth. XI. 23. Apocal. II, 5. Deus non venetur, scribit Hulsemannus, neq; ex justitia neq; ex Promissione continuo gratiae influxum in eos, qui destinata opera eam repudiant. Teneatur autem ex promissione sua lapidis hominibus praebere remedia eluctandi ex peccato, et non ante subtrahere, NB. quam supra & praeter Originale peccatum, etiam voluntariis & actualibus D^Eo repugnarunt. V. Exam. Confess. Calv. in Colloq. Thor. Disp. III. Art. III. §. 2. ad fin.

P. 29. Universalitatem Convertibilitatis omnium peccatorum hac in vita probare vult hoc argumento:

Ad quoscunq; pertinet meritum Christi, illi ex intentione DEi, quam diu vivunt, sunt convertibiles: Atqui

Atqui ad omnes omnino homines &c.

Ergo.

Majorem dicit esse invictissime veram; aut enim *Satisfactio sit illusoria aut sincera* prius: citra blasphemiam non posse affirmari: E. posterius concedendum esse. Resp. fallis & falleris. Niehenckii igitur *Monitum observes*, si adhuc convertibilis es: *Major tua absolute non est vera!* Cur? qvia Meritum Christi in suo esse, & qva tale, neminem absolute convertit; nec ex intentione DEI absq; ordine a DEo constituto convertere potest. Ratio est, Ordo divinus constitutus in œconomia salutis, in qvo applicabile fieri potest & debet. Jam ex culpa hominis neglegentis ordinem non fit applicabile ad omnes homines, etsi secundum divinam Voluntatem antecedentem fieri posset & deberet. Nempe non fit applicabile ad peccatores in Sp. S. & Induratos totaliter & finaliter tales; Unde hoc? Ex justissimo DEi iudicio *āπιστας* perseverantem & finalem pravissimam insequente. Inverto itaq; argumentum:

Ad quoscumq; non pertinet Meritum Christi [applicable per fidem] illi etiam ex intentione DEI [ἐπομένως volentis] sunt inconvertibiles:

Atqui Peccatores in Sp. S. & Indurati totaliter tales &c.

Ergo.

Sed pergit p. 29. Universalitate Gratiae divinae coccyzare:

Cujuscumq; vitam DEus serio vult, ille est convertibilis:

Atqui DEus cujuslibet peccatoris vitam &c.

Ergo.

Resp. a) observes *Monitum* circa Majorem, per instantiam: Atqui etiam Reproborum Vitam DEus serio vult, quamdiu sunt in vita (ea enim est Censoris hypothesi & connexio.) Ergo semper etiam sunt convertibles quamdiu vivunt? Conclusio est falsissima; Qvia decretum Reprobationis hypotheticum etiam est immutabile ac irrevocabile, vid. Form. Conc. Artic. X. p. 808. 812. Ergo, vel Major vel Minor erit falsa: Non Minor qvæ est mea. E. Major, qvæ est Censoris. b) inde Major tua indiget limitatione: cujuscumq; vitam Deus serio vult & absolute sine conditione vel potius ordine conversionis, ille est convertibilis. Hoc modo minor est falsissima, Exprimitur autem iste ordo statim in loco citato Ezech. XVIII, 24. & ita unicum & principium Pseudoterministarum argumentum prostratum est. Sed p. 29. in fine Niehenckius pergit,

Quoscumq; Deus vult salvos fieri & agnitionem veritatis pervenire, illi sunt convertibiles: *Atqui*

At qui omnes homines DEus vult &c.

Ergo.

Resp. Observes *Monitum* tuti simum cum limitatione: Secundum eam voluntatem, secundum quam Deus vult omnes homines salvos fieri, quae est *antecedens* & quidem *ordinata*; secundum eam sunt convertibles: Jam autem quæstio est de voluntate consequente, quæ conditione vel antecedenti nititur inclusa, secundum hanc, uti Deus non amplius vult incorrigibiliter refractoriorum salutem, ita & secundum eandem non amplius, ex propria culpa sunt convertibles. Hinc damnatio inchoata ac prima, quam ipse D. Dorscheus appellat *Indurationem in peccatis*. Fragm. *Comment.* in Epist. Jud. p. m. 195. Id quod cum voluntate antecedente non pugnat, quippe que nunquam *absolute* voluit, ut omnes salventur, s. credant, sive non credant, sed ut omnes salven tur mediante fide in Christum. Verba sunt Balduini in supra citata *Disp. Inaug. Sub. Præf. D. Hutteri thes. CXXXI* verbo: Eo ipso dum Censor nobis dicta objicit, quæ proponunt Dei voluntatem antecedentem, semper committit ignorationem Elenchi, cum suis complicibus & promachis satis quidem jam confutatis, Pergit tamen in stando noster Vitilitigator:

Quoscunq; Deus ad pœnitentiam invitat, illi ex ejus intentione sunt convertibles:

At qui omnes homines in hac vita Deus &c.

Ergo.

Resp. Observes *Monitum* saepius allatum: Major tua quoad prædicatum limitanda est: Illi sunt ex intentione Dei convertibles, [quousq; & quamdiu eos ad pœnitentiam invitat] Quæstio autem est, an Deus continuo ad pœnitentiam invitare velit quoscunq; induratos? Niehenckius respondet: *Omnino*, & singit probationem ex Act, XVII, 30, iste autem locus nil ad quæstionem nostram facit, quoniam vocatio DEi prima universalis in dubium nunquam vocata est, de qua Paulus c. I. loquitur. Utique enim Deus secundum voluntatem suam antecedentem omnes peccatores, nullo excluso, gratia sua salutifera dignatus est, & ad agendam pœnitentiam invitavit. Nobis vero quæstio est de voluntate DEi consequente judiciaria, secundum quam Deus refractarios semper usq; ad vitæ fine revocare ad pœnitentiam nulquam promisit. Vid Rechenbergi *Paræn. I.* p. 17. & responsa Theologorum *Additam VIII.* adducta Provocavit Niehenckius etiam ad autoritatem B. Schomeri, cujus verba, quæ in *Colleg. Controv. recent. Cap. XVIII.*

XVIII. de Pœnitentia p. m. 171. hæc sunt: Deus pro infinita sua bonitate & eos, qui ita lapsi sunt pessime, ad pœnitentiam revocat &c: Nobis sane non sunt contraria, cum idem doceamus contra Novatianos ex A. C. Artic. XII. Nec dissentimus a B. Schomero, quando pergit: Atq; toties in gratiam recipit, quoties serio ad ipsum convertuntur. Qvis hoc negavit? Optono Censori verba B. Schomeri in eodem Collegio p. m. 125. Vocatio, quæ omnibus parabatur, sit particularis voluntate DEi consequente iudicaria, vindicantis nempe protervum abusum luminis naturalis & mortisam rejectionem gratie Evangelice. Inde nec ea, quæ Niehenckius ex Articulis Smalcaldicis aut D. Neumann exscripsit p. 30, 31. nobis sunt contraria, cum pœnitentiae conditionem invocant ut alibi jam demonstratum fuit saepius. Itaq; Niehenckius hac repetitione committit ignorantiam Elenchi, quod ipsi & sociis suis solenne est. P. 32 Peccatores in Sp. S. adhuc convertibiles statuit: Qvia Christus etiam pro hoc peccato satisfecisset:

Quodcumq; peccati nomen & naturam habet, pro eodem Christus satisfecit:

Atqui peccatum in Sp. S.

Ergo.

Resp. Observes Monitum & limitationem saepius allatam: a.) Controversia hic nostra est, non de quæstione, an Christus pro peccato in Sp. S. satisfecerit; Sed an ex universali satisfactione pro peccatis praestata, debeat convertibilitas totaliter induratorum? Hoc negamus; quia consequeretur inde, nullam dari desertionem DEi totalem, quæ convertibilitatem quorundam ex judicio Dei tollit. Deinde distingendum inter peccatum in Sp. S. *inchoatum*, & *consummatum*, pro illo satisfecit non autem pro hoc. Ratio est: Qvia peccatum hoc consummatum ejus patratus trudit in statum gehennalem, ut D. Hannekenius recte docet. In hoc autem nulla satis factio locum amplius habet aut fructum exercere potest. Si enim satisfactio Christi eo extenderetur in hac Parte semper frustra esset, id quod absurdum est. V. D. Krom. Theolog. Posit. Pol. Artic. 8. p. m. 524. Quapropter lim. ito Majorem Niehenckii:

Quodcumq; peccati [remissibilis] nomen & naturam habet, pro eodem Christus satisfecit:

Atqui peccatum in Sp. S. id habet:

Ergo:

Hic nego Minorem. Nam B. D. Feuerbornius in Tract. de hoc pecca-

peccato scribit: *Quare neq; Christus mortuus est pro peccato expianando, NB. quatenus illud finalem sibi aπιστα inseparabiliter annexam habet. Secus mors Christi pugnaret cum DEi voluntate.* Omne enim peccatum, qvod Christus sua obedientia & morte expiavit, vult Deus remittere. NB. At impenitentiam finalem non vult remittere. Ergo. Idem D. Kromayerus supra citatus docuit. Fergit Antagonista p. 34. pro convertibilitate peccatorum in Sp. S. ratiocinari:

Quicunq; a Christo ad pœnitentiam invitantur, illi sunt convertibles:

Atqui Peccatores in Sp. S.

Ergo.

Resp. Major primo non est universaliter vera qvis Deus etiam jubet omnes peccatores legem suam servare & implere: Ergo Lex Dei abs homine impleri potest? Debiti enim admonentur homines, non possibilitas, qvam sua culpa perdiderunt: Deinde Minor fallit. Provocat Autor ad Matth. XII. 33. Ast qvaritur: 1.) an verba Christi: *fuite bonam arborum &c. ad Pharisaos jam in peccatum in Sp. S. lapsos pertineant, potissimum cum parabolice sint pronunciata?* Hoc putat Censor, sed refutatur ab ipso B. Affelmanno Theologo Rostoch: in Syntag. p. m. 482. Christi „Scopo considerato deprehendimus, longe aliud, eum sci. non tam de „Pharisaorum s. bonis s. malis operibus concionari, qvam ab effectu ad „causam argumentari: Loquitur enim de Miraculis, tanquam fructu, & se, „tanquam arbore: qvum namq; opus ipsius, Daemoniorum videlicet ejus, „et ionem, Pharisa i reprehendere non possent, ipsum ut Magum accusa- „bant: Contra Christus dicere voluit, qvale opus, talis & ejus Autor. Aut „igitur fatemini bonum eum esse, a quo bonum opus editur, aut utrumq; „malum esse ostendite, id qvod ostendisse datum fuit nemini. Hactenus Affelmannus. Cui consentit B. Glassius in Philol. S. Gramm. p. m. Edit. Amstel 381. Consensit etiam B. D. Joh. Quistorpius in annot. ad Matth. „XII. 33 dum ait cum Hieronymo: Hic esse Syllogismum a Duxto, si Di- „abolus malus est, bona opera facere non potest; Si autem bona sunt qvæ „facta cernitis, seqvitur, ut non sit Diabolus, qui ea facit; N. q; enim fieri potest, ut ex malo bonum, & ex bono oriatur malum. 2.) p. sito: Verba Christi spectare ad pharisaos, non tamen sunt hortantis ad pœnitentiam, sed arguentis de grandi impietate. In quem modum Domini Vinariensis tales prosopopoe jam formant; Ist der Baum gut / so sind die Früchte

Früchte auch gut/ist der Baum faul / so sind die Früchte auch faul.
Demnach weil ihr Pharisäer so böse Früchte bringet/ indem ihr mich
und mein Wort verachtet/so ist daraus gnugsam abzunehmen/ das
ihr böse faule Bäume/und durch den Geist Gottes nicht wiederge-
bohren send. Qvæ etiam est Glossa Calovii in der Deutschen Bibel
&c. B.) Posito etiam, Christum velle Pharisæos hortari ad pœnitentiam,
(uti volunt Nostratum nonnulli, inter qvos nominatur D. Hunnius a D.
Quistorpi loco supracit. P. 137. Cujus peculiare Scriptum , cum non sit
allegatum , evolvere non potui.) Non tamen omnes hortatur , qvia non
fuerunt omnes unius generis. Apud qvosdam peccatum in Sp. S. com-
missum fuit consummatum , apud qvosdam inchoatum. Hos adhuc ad
pœnitentiam hortari potest; Illos non item , qvia Remissionem peccato-
rum non habebunt in æternum. p. 32. Bene iterum B. Affelmannus no-
biscum sentit l. c Notamus , inquit ; distinguendum esse inter peccatum
hoc inchoatum , & plene consummatum : Non de illo proprie dicitur,
esse irremissibile; Qva distinctione observata multa possunt enodari dubia.

Qvæ p. 34. seqq. seqvuntur Testimonia Theologorum , qvibus re-
gressum peccatoris in Sp. S. esse possibilem probare vult Niehenckius , ea
omnia de peccato in Sp. S. inchoato sunt accipienda ; Nam de consum-
matores est desperata. Qvia illud τὸ ἀδύνατον Christi ac Pauli omnino
omni autoritati humanæ antepono. D. Calovius in Bibl. Illustr. ad h. l.
fol. 192. diserte scribit, blasphemiam in Sp. S. docente Christo, esse. NB.
prorsus irremissibilem , & qui dicunt , tantum difficiliter remitti , cum
Socinianis facere. Id qvod Niehenckius cum suo D. Ittigio observet.
Plura testimonia concervare hic nolo. Sed p. 40. seqq. Thesi speciali
probare contendit Niehenck ; qvod nempe Induratus , qvamdiu vivit & in
via est , ex intentione DEi convertibilis sit. Medii termini ejus sunt coc-
cylmi. Primus est : Qvia voluntas DEi antecedens s. gratiosa æqvalis
est : Secundus est : Qvia Voluntas DEi antecedens induratum usq; ad
ultimum qvoqve vitæ halitum gratia sua comitatur. Tertius est : Qvia
DEus induratum qvoq; ad Pœnitentiam agendam invitat. R. ad Primum :
Committitur a Censore Ignoratio Elenchi , nos enim non negamus Volun-
tatem DEi antecedentem s. gratiosam esse æqvalem : Sed de conseqvente
voluntate disputatur , qvæ utiqve est inæqvalis propter inæqvalitatem Ob-
jectorum Joh. III. 16. 17. Notes ergo Hulsemanni supracitatum locum :

E

qvod

qvod terminus ad quem Voluntatis DEi antecedentis non ultra contumaciā
am Induratorum *qua talium* extendendus sit. Resp. ad Secundum:
Committit Censor more suo petitionem principii, eo qvod incertum per
aq; incertum probare intendit. Audet qvidem probare perpetuitatem vo-
luntatis antecedentis ad finem vitæ respectu indurati, & qv dem in Genere
cum Universalitate Voluntatis DEi antecedentis p. 41. in Specie, qvod aq;
late patere debeat voluntas DEi antecedens, ac miseria induratorum in tem-
pore gratiæ p. 42. qvæ ex D. Neumann chartis desum sit, jam a D. Rechen-
bergio in II & VI. Additamento confutatis. Ego resp. ad illud, negando
Consequentiam Majoris: Si voluntas Dei antecedens est universalis; Se-
qvitur qvod etiam gratia sua comitetur totaliter induratum. Ratio nega-
tionis est, qvod Voluntas DEi antecedens sit *ordinata & hypothetica*; ut nimirum DEus velit omnes homines salvos; Verum non simpliciter &
absolute, sed respective, & conditionaliter determinative, nempe per fidem
in Christum. Verba sunt summi olim Theologi D. Jacobi Martini in
Disp. XIV. Colleg. III. in A. C. de prædestinatione §. LXIX. Jam ordine
neglecto sane non potest non voluntas Dei conseqvens accedere, qvæ decer-
nit negligentibus poenam, prout contumacia eorum est comparata; Ita ut
non qvidem voluntas Dei antecedens in se cesset qvoad actum signatum; ta-
men ratione subjecti, qvod ordinem a voluntate antecedente intentum con-
tumaciter respuit, cessat in *actu exercito*. Conf. Epist. ad Rostenscb.
p. 45. ubi testimonium B. Dannhaueri reperitur, qvod contra novos Hu-
berianos notandum. Instat Dn. Niehenck. p. 41. coccyzando:

*Cujuscunq; fœderales promissiones extant de nemine unquam vel
deserendo vel derelinquendo simpliciter, illius gratia a volun-
tas est universalis, scuse ad omnes peccatores, qvamdiu vi-
vunt, extendit:*

Atqvi DEi promissiones &c.

Ergo.

Verum exscriptum illud Argumentum Neumannianum, qvod jam jam
solvit Dn. D. Rechenbergius in II. Addit. contra wittenb. Dilp. p. m. 32.
§. 21. Notet Niehenckius, promissiones Dei fœderales esse mutuas & condi-
tionales, sic facile suum *simpliciter*, qvod inepte annexit missum faciet.
DEus enim, qvi promisit neminem deserere, quoque comminatus est, deser-
tere deserentes se ipsum, 2, Par. XII. 5. Cap. XV. 2. Illud est voluntatis antea-
cedentis

cedentis; Hoc consequentis. Deinde Resp. ad hoc, scil. & que late patere voluntatem DEi antecedentem ac misericordiam Induratorum: Majoris consequentiam quoad nostram questionem esse nullam, quod contra D. Neumannum Dn. D. Rechenbergius in II. Addit. §. 13. demonstravit. Provocat quidem Censor ad tria loca scripturar, sed satis infeliciter, dum latius adhuc gratiam Dei extendunt, quam ipse eandem velit esse in sua Majori Propositione. Quoad Rom. V. 20. Eph. II. 7. 1 Tim. I. 14. nihil aliud probant, quam quod gratia Dei sit ὑπερπεριστεύσα sed cuius ratione? ἐπλεόνασσεν ἡ ἀμαρτία per legem, i.e. contriti peccatoris qui illa unde agnovit & dolet. Vid. D. Rechenb. I. Addit. p. 43. quod sit ὑπερβάλλων πλάγιος qualem exhibuit nobis νεκροῖς τοῖς παραπτώμασι, dum nos convivificat cum Christo &c: Quod gratia ἐπλεόνασε apud Paulum, qui sua peccata agnovit & ad Christum se demisit &c. Ea omnia quis nostrum negat? quis non defendit eandem veritatem? Desinas ergo nugare & coccyzare, mi Niehencki. Resp. ad Tertium: Iterum petis Principium: cum adhuc probandum sit, an Deus tales Induratos: quales sunt in questione, ad poenitentiam agendam invitet? Sed ex Rom. II. 4. 5. probare vult: verum locus ille egregie militat pro nobis, dicit enim utrumque, quod nos defendimus, α.) χρησίτητa Dei, peccatorem agere ad poenitentiam: β) qui autem non patitur se agi ad poenitentiam, illum indurari atque damnari. Vindicavit hunc locum contra Dn. Grapium Dn. M. Besseritz in der Prüfung p. 10. 11. consentiunt nobiscum D. Lysenus in Syst. p. 681. B. Tarnovius in Medull. Evangl. Dom. XXIV. post Trinit. super Rom. II. 4. 5. Ab his informari rectius se patiatur Dn. Niehenckius. P. 43. tamen ratiocinari vult ex Rom. II. 4. 5.

Quicunq^z ex neglecto efficaci ductu divino ad poenitentiam, sib^t cumulum iræ divinæ contrahit, ille serio a DEo ad poenitenti- am invitatur: Atqui Induratos &c. Ergo.

R. Majoris connexionem probare debes Censor. Nam cumulus iræ divinæ contractus cum invitatione ad poenitentiam simul respectu ejusdem subjecti stare nequit. Super quo est ira DEi, super eo non potest simul esse gratia. Non enim est Voluntatis DEi consequentis, cumulum iræ divinæ contrahentem si nul gratiose invitare ad poenitentiam: sed deserere, tradere in sensum reprobum, damnare &c: Si vero in impræterito loqueretur Censor: ille fuit invitatus ad poenitentiam, nos non habet dissentientes, cum Apostolus id affirmet ac doceat. Plura addere nolo, ne tandem prudenti Lectori, inani coccysmorum repetitione cœetur.

Epilogus

Epilogus.

Ta Lector benevole & veritatis Studiose , Sycophantias & coccysmos ex Dn. D. Neumannni, D. Ittigii hujusq; furfuriis aliorum Scriptis Pseudoterministicis, a Dn. I. Nichenckio Latinis verbis repetitos, breviter discussi & veritatem dividinam contra Φλυαριας Antagonistae vindicavi. Ejusdem insipidum Præfamen etiam excuterem, nisi prurigine cavillandi & contradicendi laborans Pseudoterminista ipse statim ab initio ejus non sine omnine fassus esset, se concordiam infucatam, cum Orthodoxiaæ noxae quibusdam architectis amare. Nos autem concordiam sinceram & non fucatam & consensum cum verbo Dei & veteranis Theologis γνωσίαις Luthe ranis, quales alma Academia Rostochiensis optimos olim aluit, asserimus & defendimus. Ideo missum faciam ineptum & maledicuum præfamen a moderna licet Theologica Facultate Rostochiensi adprobatum. Te autem Dn. Nichencki verbis B. Lubini, Theologi olim Rostochiensis celebrimi, ex ejusdem Apologetico desumptis alloqui juvat, antequam ad maxime reverendum Dn. D. Fechtium me convertam: *Imposterum abstine te a convitiis, quibus quivis facile tibi responderit: facile in convitiis licet excellere. Q*uod si hostili animo me prosequi, insectari, traducere, bonis suspectum reddere & vel subvertere, vel saltem premere porro conatus fueris, memento illius proverbii: illum non quiescere, qui alium persequendo inquietet: & consilia illa tua mala, tibi ipsi & consularibus tuis, quicunque illi sint, fore pessima. Denique ut tandem concludam: *Ubi DEum quo nullus tutor & Patronus certior, propitium tenuero; ubi meam conscientiam & me ipsum [quod nullus mihi amicus fidelior] cum Deo inviolatam mihi conservavero, PAPÆ diabolum ejusque canes nibil curat.*

Tb

Tu vero Celeberrime Theologe Dn. D. Fechti,

Nunc agnosces censuram, qva cum Veneranda Facultate tua Niehenckianas Sophisticationes approbasti, esse iniqvam. Nam ita perspicue ostendi, qvam procul ab illis erroribus absimus, qvos tanta cum importunitate Pseudoterministae impingere nobis sategerunt, ut non magnopere nobis deinceps curandum fuerit, num illi malignitati & studio hæretificandi immori malint. Perpende qvæso *Vir Doctissime*, qvantopere a prudenter, a charitate atq; moderatione Christiana abhorreat, re non intellecta (nam Niehenckius vester principalem quæstionem seu verum causæ statum plane præteriit, nec de Subiecto nec Prædicato quæstionis, in hoc suo scripto disquisivit] tumultuari, per manifestas calumnias aliis falsa dogmata affingere, vera & innoxia cavillationibus in sinistram partem detorquere, ad rationes manifestas aurem obstruere & coccyzando pergere, ut imperita plebs confundatur, & securi Epicuræi in perversione lethifera, de semper parata DEI gratia revocatrice ac patentissima ejus janua usq; ad mortem corporalem confirmentur. Qvæso, honoratissime Dn. Doctor, si Tibi adhuc scrupuli in hac quæstione hæreant, ad quæstionem Clarissimi Dn. Lichtscheidii, Tibi non ita pridem modestissime in Epistola publica propositam respondere & causas solidas exponere digneris; Cur nimirum mors hominis corporalis, qvæ passio solum est, Gratia divinæ terminum tantum figat; et si homo totaliter induratus, ante illam pertinax animi propositum conceperit, nunquam pœnitere, fidemq; in Christum admittere? Profecto si bæc quæstio abs Te fuerit solide excusa, toti controversiæ tot clamoribus agitate lucem sceneraberis, & multis eruditis etiam scrupuli eximentur, qyos ex tuæ Facultatis Scriptis conceperunt. Sic officium præstabis Tua venerabili persona maxime dignum & Ecclesiæ turbatæ salutare, & ad concordiam inter fratres reducendam [qvam omnes merito optamus] viam præparabis. Quare iterum iterumq; oro, ut per amorem divinæ veritatis Ecclesiæq; nostræ salutem id facere ne graveris. Præsertim cum alias abunde satis testatus sis, qvod in quæstionibus fidem attinentibus, nemini facile informationem denegare soles: Quæstio autem proposita,

E 3

dec

nec obscura nec intricata nec capitiosa, talis est: ideo, discussione tua, ad consopiendas lites scandalosas, utiq; digna & necessaria erit. Mihi proinde minimo inter Ministros Christi humiliter petenti ignoscet; quia, quod modeste peto, non iniquum videbitur Ecclesiam imo nostram Tibi obstringes & bene de eadem mereberis. Vale Vir Celeberrime & fave.

Tui Celeberrimi Nominis

D. Coloniæ ad Spr.
d. 29. Nov.
a. 1703.

Cultori ac apud DEum
intercessori

P. S. Pape.

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

1. Aug. 1998

SÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0439807

3 A 8762

